

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Медична психологія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра нейрохірургії та неврології з курсами психіатрії, наркології, медичної психології, професійних хвороб
Розробник(и)	Юрченко Алла Владиславівна, Мудренко Ірина Григорівна
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 36 год. становить контактна робота з викладачем (36 год. практичних занять), 114 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для освітньої програми "Стоматологія"
Передумови для вивчення дисципліни	Латинська мова та медична термінологія, Сучасні проблеми медичної біології, Нормальна фізіологія, Етика та деонтологія, медична інформатика, біологічна та біоорганічна хімія, анатомія людини, деонтологія в медицині
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Головною метою навчальної дисципліни є досягнення студентами сучасних знань та професійних вмінь з медичної психології необхідних для патопсихологічної діагностики стану психічних функцій людини та психокорекційної роботи, розв'язання складних задач в сфері охорони здоров'я, проведення дослідницької та інноваційної діяльності відповідно до принципів біоетики та академічної доброчесності.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я

Предмет і задачі медичної психології. Медична психологія як одночасно і психологічна і медична наука. Теоретичні і методологічні основи медичної психології. Роль медичної психології у формуванні сучасних уявлень про єдність соматичного і психічного. Роль клінічного психолога та лікаря - медичного психолога у діагностичному, лікувальному і реабілітаційному процесах. Методи психологічного дослідження: спостереження, самоспостереження, спрямована психологічна бесіда. Психолого-діагностичні методи, їх роль у психологічній діагностиці хворих. Принципи побудови комплексного психологічного дослідження з урахуванням віку та культуральних особливостей пацієнтів. Визначення психічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини. Критерії здоров'я ВООЗ.

Тема 2 Психологія пізнавальних психічних процесів

Поняття про увагу як особливу форму психічної активності. Фізіологічна основа уваги. Класифікація видів уваги. Характеристика основних властивостей уваги. Індивідуальні відмінності уваги. Неуважність та її причини. Значення уваги в професійній діяльності лікаря. Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття. Фізіологічна основа відчуттів. Основні властивості відчуттів. Чутливість аналізаторів, пороги чутливості. Класифікація і різновиди відчуттів. Больові відчуття. Індивідуальні відмінності відчуттів, їх діагностика. Поняття про сприймання. Фізіологічна основа сприймання. Характеристика основних властивостей сприймання. Види сприймання. Індивідуальні відмінності сприймання, їх діагностика. Відчуття та сприймання в професійній діяльності лікаря. Поняття про пам'ять. Психологічні теорії пам'яті. Класифікація видів пам'яті та їх взаємозв'язок. Характеристика основних процесів пам'яті. Запам'ятовування та його різновиди. Умови ефективного запам'ятовування. Збереження, умови збереження інформації. Відтворення та його різновиди. Забування та його причини. Індивідуальні відмінності пам'яті, їх діагностика та розвиток. Пам'ять в професійній діяльності лікаря. Поняття мислення та розуміння його специфіки у порівнянні з безпосереднім чуттєвим відображенням. Соціальна природа мислення. Основні теорії мислення. Психологічна характеристика мислення як процесу вирішення задач.

Тема 3 Психологія емоційно-вольової сфери

Поняття про емоції та почуття. Психологічні теорії емоцій. Фізіологічні основи емоцій та почуттів. Вираження емоцій та почуттів. Форми переживання емоцій та почуттів. Види емоцій. Види почуттів. Вищі почуття. Основні параметри емоційного процесу. Емоції і здоров'я людини. Врахування емоційного стану пацієнта в процесі лікування. Роль емоційних станів у регуляції поведінки та діяльності людини. Діагностика емоційної сфери особистості. Поняття про волю. Фізіологічна основа волі. Психологічні теорії волі. Поняття про довільну та мимовільну дію. Проста та складна вольова дія, їх аналіз. Поняття про вольове зусилля та силу волі. Безвілля та його причини. Основні вольові якості особистості, їх формування. Вольові якості лікаря та їх значення в професійній діяльності.

Тема 4 Стан психічних функцій і хвороба

Пізнавальні процеси людини: особливості відчуттів та сприймання у соматично хворих, зміни уваги. Вплив особливостей інтелекту хворого на лікувальний процес. Вплив порушень мови на лікувальний процес: дизартрія, заїкуватість, мутизм. Клініко-психологічні аспекти емоційно-вольової сфери. Вплив хвороби на емоційно-вольову сферу людини. Проблема невідреагованих емоцій та ауторелаксація. Хворобливі зміни емоцій: тривога, депресія, емоційна лабільність. Вольові якості особистості: витримка, рішучість, наполегливість, ініціативність, організованість та їх роль у лікувальному процесі. Зміни волі, потягів та поведінки під час хвороби (гіпобулія, абулія, астения). Свідомість, самосвідомість, їх рівні. Теорія без свідомого (індивідуальне підсвідоме «Ід» за З.Фрейдом, колективне підсвідоме «архетипи» за К.Г.Юнгом). Психодинамічний підхід у медицині. Критерії непорушеної свідомості. Стани свідомості у хворого: при стомленості, сонливості, афективно-звужений стан. Особливі стани свідомості.

Тема 5 Психологія індивідуальних відмінностей.

Поняття про темперамент, його роль у психічній діяльності та поведінці. Основні властивості темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту. Теорії темпераменту. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика та діагностика. Врахування особливостей темпераменту пацієнта в професійній діяльності лікаря. Поняття про характер, його зв'язок із темпераментом. Фізіологічні основи характеру. Структура характеру. Класифікація рис характеру. Типове та індивідуальне в характері. Визначення акцентуації особистості. Типологія акцентуацій, класифікації акцентуацій особистості за К.Леонгардом, А. Є. Личко. Тактика поведінки лікаря з пацієнтами, які мають акцентуовані риси особистості. Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку. Внутрішня картина хвороби - суб'єктивне сприймання захворювання пацієнтом. Основні сфери внутрішньої картини хвороби: сенсорна, емоційна, вольова, раціонально - інформативна. Роль особливостей клінічних проявів захворювання, важкості перебігу та генезу. Обставини життя хворого, при яких перебігає хвороба. Преморбідні особливості особистості (вік, темперамент, акцентуація характеру, ступінь чутливості до стресу). Типи хворих. Класифікація основних типів відношення до хвороби (гармонійний, анозогнозичний, іпохондричний, депресивний, зневажливий, нозофобний, нозофільний, утилітарний та ін.). Особливості поведінки хворих з такими типами реагування на хвороби ротової порожнини.

Тема 6 Психологія медичних працівників.

Основні мотиви вибору професії медичного працівника. Основні вимоги до особистості медичних працівників. Значення професіональної орієнтації у виборі професії медика. Важливі професійні якості лікаря-стоматолога. Визначення понять «лікарський обов'язок» і «лікарська таємниця». Лікарські помилки: причини і види. Психологічні типи лікарів. Професіограма лікаря-стоматолога (знання і уміння, професійні практичні навички) та вимоги до особистості. Поняття про професійну деформацію. Особливості професій, при яких розвивається професійна деформація. Ознаки професійної деформації, «синдром емоційного вигорання», шляхи його попередження. Створення умов для самоактуалізації особистості. Основи спілкування з колегами, умови створення здорового психологічного клімату у медичному середовищі. Дотримання правил деонтології і субординації. Дотримання морально-етичних вимог. Здатність до емпатії та стиль спілкування. Емоційне задоволення від контактів між членами колективу. Види спілкування в медичному середовищі: міжособисте, індивідуально-групове, колективно-індивідуальне, групове. Особливості спілкування між лікарями, лікар-медична сестра. Особливості професійних ризиків у лікарів-стоматологів та медичних сестер стоматологічних відділень

Тема 7 Психологія лікувально-діагностичного процесу.

Психологічні основи спілкування у лікувальному процесі. Комунікативна компетентність, її роль в ефективній і безконфліктній взаємодії. Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, комунікативна, афективнокомунікативна. Роль психологічних особливостей лікарів-стоматологів та медичних сестер стоматологічних відділень, «ідеальний лікар» та «ідеальна медична сестра». Психологічні особливості етапів діагностичного процесу. Медична деонтологія. Інформована згода хворого. Інформування хворого про діагноз. Взаємодія та спілкування лікаря з хворими та їх родичами. Патерналізм, його роль в діагностичному процесі. Значення психологічної установки хворого. Конфлікти в медичному середовищі, їх різновиди. Схема розвитку конфлікту. Конфлікти в діяльності лікаря-стоматолога.

Тема 8 Реакція особистості на хворобу. Нозогенії.

Вплив хвороби на емоційний стан. Нозогенії. Принципи психотерапевтичної корекції відношення до хвороби, тактика лікаря стосовно хворих з патологічними типами реагування на хворобу.

Тема 9 Емоційний стрес як фактор етіопатогенезу психосоматичних розладів. Психосоматичні взаємозв'язки. Вплив психологічних факторів на перебіг соматичних розладів. Порушення адаптації, дістрес.

Емоційний стрес як фактор етіопатогенезу психосоматичних розладів. Психосоматичні взаємозв'язки. Вплив психологічних факторів на перебіг соматичних розладів. Порушення адаптації, дістрес.

Тема 10 Психосоматичні розлади. Масковані депресії

Психосоматичний підхід в медичній психології та медицині. Психосоматичний підхід як принцип лікувальної діяльності. Біопсихосоціальна концепція хвороби. Теорії психосоматичних взаємовідношень: психоаналітична, нейрогуморальна, фізіологічна, кортико - вісцеральна. Механізми психологічного захисту особистості. Поняття адаптації та дезадаптації. Класифікація психосоматичних розладів. Непатологічні психосоматичні реакції: моторні, вісцеральні, сенсорні та ін. "Великі" психосоматичні захворювання. Принципи профілактики психосоматичних розладів. Масковані депресії. Визначення, розповсюдженість, гендерні особливості, клініка і діагностика, клінічні варіанти. Принципи надання допомоги хворим на масковані депресії.

Тема 11 Психологічні особливості хворих з соматичними захворюваннями

Психологічні зміни при захворюваннях серцево-судинної системи, бронхів та легень, травного тракту, нирок, при інфекційних захворюваннях, туберкульозі, СНІДу, ендокринних, психічних та нервових захворюваннях. Психологічні зміни у хворих жінок в гінекологічному стаціонарі. Психологічні особливості жінок у період вагітності та пологів. Психологічні особливості хворих в хірургічному стаціонарі в до - і післяопераційному періоді. Психологічні особливості хворих в стоматології, офтальмології, отоларингології, в онкології. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів ротової порожнини .

Тема 12 Психологічні аспекти девіантної поведінки.

Психологічні аспекти залежності від психоактивних речовин, надцінні захоплення (гемблінг, Інтернет - залежність), залежності харчової поведінки. Психологічні особливості залежної особи в лікувальному процесі. Сімейні та соціальні відношення залежної особи, співзалежність.

Тема 13 Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, вмираючого пацієнта та евтаназії.

Суїцидальна поведінка, профілактика і раннє розпізнавання суїцидальних тенденцій. Суїцид, мотиви і цілі. Різновиди суїцидальної поведінки: «протест», «уникнення», «заклик», «самопокарання», «відмова». Своєчасне виявлення суїцидальних думок та намірів. Роль соціальних служб, служба довіри. Особливості суїцидальної поведінки у хворих в онкології, на СНІД, при вроджених та набутих фізичних дефектах. Психологічні особливості суїцидальної поведінки при залежностях. Психологічні аспекти умирання та смерті. Евтаназія: за і проти. Допомога вмираючому хворому, як альтернатива евтаназії.

Тема 14 Основи психогігієни. Основи психопрофілактики.

Визначення понять «психогігієна», «психопрофілактика», первинна та вторинна психопрофілактика. Основні розділи психогігієни: вікова психогігієна, психогігієна праці і побуту, сім'ї і сексуального життя. Шляхи збереження і зміцнення психічного здоров'я. Принципи психопрофілактики праці, побуту, сім'ї і сексуальних відносин. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці нозопсихологічних проявів.

Тема 15 Психологічне консультування. Реабілітація. Основи психотерапії. Психологічне консультування, його принципи. Психокорекція. Психологічна допомога у кризових періодах та психологічні особливості надання медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях. Реабілітація соціальна та професійна, її основні розділи. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та інших осіб, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні. Адаптація та компенсація. Психотерапія як галузь медичної психології та медицини. Основні сучасні методи психотерапії. Принципи психотерапії. Непряма психотерапія, плацебо. Методи та техніки проведення раціонального переконання, сугестії у стані бадьорості (навіювання), ауторелаксації. Показання та протипоказання для проведення гіпносугестії, індивідуальної та групової раціональної психотерапії, методів психоаналітичної та психодинамічної психотерапії, аутопсихотерапії (аутотренінг та медитативні техніки), гештальт - терапії, нейро-лінгвістичного програмування, арт-терапії. Психотерапія в роботі лікаря-стоматолога. Психотерапевтична корекція відношення до хвороби. Особливості психотерапії та соціально-психологічної реабілітації хворих з ураження ротової порожнини.
Тема 16 Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) як відстрочена реакція на стрес. Стрес, травматичний стрес та посттравматичний стресовий розлад. Нозологічні одиниці МКХ-10, пов'язані із травматичним стресом. Епідеміологія ПТСР та його діагностичні критерії (симптоми уникнення, флешбеки), клініка, основи лікування. Теоретичні моделі ПТСР. Особливості посттравматичного стресу у дітей. Особливості психічних процесів і станів при ПТСР. Індивідуальні особливості переживання ПТСР. ПТСР і внутрішні конфлікти. Робота механізмів психологічного захисту (дисоціація). Технології психологічної допомоги в ситуації ПТСР.
Тема 17 Виконання практичних навичок і маніпуляцій Виконання практичних навичок і маніпуляцій
Тема 18 Дифзалік.Комп'ютерне тестування.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Вміти збирати медичну інформацію про пацієнта з розладами психіки та поведінки і аналізувати клінічні дані
РН2	Визначати необхідний перелік додаткових обстежень (патопсихологічне, лабораторних та інструментальних досліджень) та проводити оцінювання їх результатів.
РН3	Встановлювати попередній діагноз психічного захворювання/психологічної проблеми.
РН4	Визначати необхідний режим праці, відпочинку пацієнтам з розладами психіки та поведінки
РН6	Проводити патопсихологічне обстеження пацієнта та аналізувати отримані дані.

PH7	Проводити психокорекцію та невідкладну психологічну допомогу в кризових станах.
PH8	Використовувати набуті знання та розв'язувати складні задачі в сфері психічного здоров'я пацієнта у складі мультидисциплінарних команд (психіатр, психолог, соціальний працівник, медична сестра).

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

CH1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
CH2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
CH3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
CH4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності
CH5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
CH6	Здатність працювати в команді.
CH7	Здатність до міжособистісної взаємодії.
CH8	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я Пр1 "Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я" (денна) Предмет і задачі медичної психології. Медична психологія як одночасно і психологічна і медична наука. Теоретичні і методологічні основи медичної психології. Роль медичної психології у формуванні сучасних уявлень про єдність соматичного і психічного. Роль клінічного психолога та лікаря - медичного психолога у діагностичному, лікувальному і реабілітаційному процесах. Психолого-діагностичні методи, їх роль у психологічній діагностиці хворих. Принципи побудови комплексного психологічного дослідження з урахуванням віку та культуральних особливостей пацієнтів. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, відпрацювання методів психологічного дослідження: спостереження, самоспостереження, спрямованої психологічної бесіди застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з демонстрацією комплексного психологічного обстеження хворого). Визначення психічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини. Критерії здоров'я ВООЗ
Тема 2. Психологія пізнавальних психічних процесів

Пр2 "Психологія пізнавальних психічних процесів" (денна)

Поняття про увагу як особливу форму психічної активності. Фізіологічна основа уваги. Класифікація видів уваги. Характеристика основних властивостей уваги. Індивідуальні відмінності уваги. Неуважність та її причини. Значення уваги в професійній діяльності лікаря. Поняття про відчуття. Фізіологічна основа відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів. Больові відчуття. Індивідуальні відмінності відчуттів, їх діагностика. Поняття про сприймання. Фізіологічна основа сприймання. Види сприймання. Вивчення данної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, відпрацювання методик визначення індивідуальних відмінностей сприймання, їх діагностику. Відчуття та сприймання в професійній діяльності лікаря. Поняття про пам'ять. Психологічні теорії пам'яті. Класифікація видів пам'яті та їх взаємозв'язок. Характеристика основних процесів пам'яті. Запам'ятовування та його різновиди. Умови ефективного запам'ятовування. Пам'ять в професійній діяльності лікаря. Поняття мислення та розуміння його специфіки у порівнянні з безпосереднім чуттєвим відображенням. Соціальна природа мислення. Основні теорії мислення. Психологічна характеристика мислення як процесу вирішення задач. Розв'язання ситуативних задач, дослідження. Робота у симуляційному класі (розв'язання ситуативних задач, дослідження пізнавальної сфери людини за допомогою психодіагностичних методик).

Тема 3. Психологія емоційно-вольової сфери

Пр3 "Психологія емоційно-вольової сфери" (денна)

Поняття про емоції та почуття. Психологічні теорії емоцій. Фізіологічні основи емоцій та почуттів. Вираження емоцій та почуттів. Форми переживання емоцій та почуттів. Види емоцій. Види почуттів. Вищі почуття. Основні параметри емоційного процесу. Емоції і здоров'я людини. Врахування емоційного стану пацієнта в процесі лікування. Вивчення данної теми передбачає обстеження пацієнтів у профільних відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом), трактування отриманих даних обстеження. Роль емоційних станів у регуляції поведінки та діяльності людини. Діагностика емоційної сфери особистості. Поняття про волю. Фізіологічна основа волі. Психологічні теорії волі. Поняття про довільну та мимовільну дію. Проста та складна вольова дія, їх аналіз. Поняття про вольове зусилля та силу волі. Безвілля та його причини. Основні вольові якості особистості, їх формування. Вольові якості лікаря та їх значення в професійній діяльності.

Тема 4. Стан психічних функцій і хвороба

Пр4 "Стан психічних функцій і хвороба" (денна)

Пізнавальні процеси людини: особливості відчуттів та сприймання у соматично хворих, зміни уваги. Вплив особливостей інтелекту хворого на лікувальний процес. Вплив порушень мови на лікувальний процес: дизартрія, заїкуватість, мутизм. Клініко-психологічні аспекти емоційно-вольової сфери. Вплив хвороби на емоційно-вольову сферу людини. Проблема невідреагованих емоцій та ауторелаксація. Хворобливі зміни емоцій: тривога, депресія, емоційна лабільність. Вольові якості особистості: витримка, рішучість, наполегливість, ініціативність, організованість та їх роль у лікувальному процесі. Зміни волі, потягів та поведінки під час хвороби (гіпобулія, абулія, астения). Свідомість, самосвідомість, їх рівні. Теорія без свідомого (індивідуальне підсвідоме «Ід» за З.Фрейдом, колективне підсвідоме «архетипи» за К.Г.Юнгом). Психодинамічний підхід у медицині. Критерії непорушеної свідомості. Стани свідомості у хворого: при стомленості, сонливості, афективно-звужений стан. Особливі стани свідомості. Вивчення даної теми передбачає обстеження пацієнтів з порушеннями мови, свідомості, інтелекту у профільних відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом), трактування отриманих даних обстеження.

Тема 5. Психологія індивідуальних відмінностей.

Пр5 "Психологія індивідуальних відмінностей." (денна)

Поняття про темперамент, його роль у психічній діяльності та поведінці. Фізіологічні основи темпераменту. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика та діагностика. Врахування особливостей темпераменту пацієнта в професійній діяльності лікаря-стоматолога. Поняття про характер, його зв'язок із темпераментом. Структура характеру. Класифікація рис характеру. Типове та індивідуальне в характері. Визначення акцентуації особистості. Типологія акцентуацій, класифікації акцентуацій особистості за К.Леонгардом, А. Є. Личко. Тактика поведінки лікаря-стоматолога з пацієнтами, які мають акцентуовані риси особистості. Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку. Основні сфери внутрішньої картини хвороби: сенсорна, емоційна, вольова, раціонально - інформативна. Роль особливостей клінічних проявів захворювання, важкості перебігу та генезу. Обставини життя хворого, при яких перебігає хвороба. Преморбідні особливості особистості (вік, темперамент, акцентуація характеру, ступінь чутливості до стресу). Типи хворих. Класифікація основних типів відношення до хвороби (гармонійний, анозогностичний, іпохондричний, депресивний, зневажливий, нозофобний, нозофільний, утилітарний та ін.). Особливості поведінки хворих з такими типами реагування на хвороби ротової порожнини. Віртуальна симуляція (демонстрація тематичних відео, розв'язання клінічних кейсів).

Тема 6. Психологія медичних працівників.

Пр6 "Психологія медичних працівників." (денна)

Основні мотиви вибору професії медичного працівника. Основні вимоги до особистості медичних працівників. Значення професіональної орієнтації у виборі професії медика. Важливі професійні якості лікаря-стоматолога. Визначення понять «лікарський обов'язок» і «лікарська таємниця». Лікарські помилки: причини і види. Психологічні типи лікарів. Професіограма лікаря стоматолога (знання і уміння, професійні практичні навички) та вимоги до особистості. Поняття про професійну деформацію Особливості професій, при яких розвивається професійна деформація. Ознаки професійної деформації, «синдром емоційного вигорання», шляхи його попередження. Створення умов для самоактуалізації особистості. Основи спілкування з колегами, умови створення здорового психологічного клімату у медичному середовищі. Дотримання правил деонтології і субординації. Дотримання морально-етичних вимог. Здатність до емпатії та стиль спілкування. Емоційне задоволення від контактів між членами колективу. Види спілкування в медичному середовищі: міжособисте, індивідуально-групове, колективно-індивідуальне, групове. Особливості спілкування між лікарями, лікар-медична сестра. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, Крім того, при вивченні даної теми передбачається рольові ігри, вирішування клінічних кейсів. Особливості професійних ризиків у лікарів-стоматологів та медичних сестер стоматологічних відділень

Тема 7. Психологія лікувально-діагностичного процесу.

Пр7 "Психологія лікувально-діагностичного процесу." (денна)

Психологічні основи спілкування у лікувальному процесі. Комунікативна компетентність, її роль в ефективній і безконфліктній взаємодії. Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, комунікативна, афективнокомунікативна. Роль психологічних особливостей лікарів-стоматологів та медичних сестер стоматологічних відділень, «ідеальний лікар» та «ідеальна медична сестра. Психологічні особливості етапів діагностичного процесу. Медична деонтологія. Інформована згода хворого. Інформування хворого про діагноз. Взаємодія та спілкування лікаря з хворими та їх родичами. Патерналізм, його роль в діагностичному процесі. Значення психологічної установки хворого. Конфлікти в медичному середовищі, їх різновиди. Схема розвитку конфлікту. Конфлікти в діяльності лікаря-стоматолога. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, вирішування клінічних кейсів.

Тема 8. Реакція особистості на хворобу. Нозогенії.

Пр8 "Реакція особистості на хворобу. Нозогенії." (денна)

Вплив хвороби на емоційний стан. Нозогенії. Принципи психотерапевтичної корекції відношення до хвороби, тактика лікаря стосовно хворих з патологічними типами реагування на хворобу. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з демонстрацією клінічних проявів основних захворювань та синдромів) з подальшим обговоренням

Тема 9. Емоційний стрес як фактор етіопатогенезу психосоматичних розладів. Психосоматичні взаємозв'язки. Вплив психологічних факторів на перебіг соматичних розладів. Порушення адаптації, дістрес.

Пр9 "Емоційний стрес як фактор етіопатогенезу психосоматичних розладів. Психосоматичні взаємозв'язки. Вплив психологічних факторів на перебіг соматичних розладів. Порушення адаптації, дістрес." (денна)

Емоційний стрес як фактор етіопатогенезу психосоматичних розладів. Психосоматичні взаємозв'язки. Вплив психологічних факторів на перебіг соматичних розладів. Порушення адаптації, дістрес. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з демонстрацією клінічних проявів основних захворювань та синдромів) з подальшим обговоренням,). При відсутності карантинних обмежень- робота в профільному відділенні з хворими з подальшим обговоренням..

Тема 10. Психосоматичні розлади. Масковані депресії

Пр10 "Психосоматичні розлади. Масковані депресії" (денна)

Психосоматичний підхід в медичній психології та медицині. Психосоматичний підхід як принцип лікувальної діяльності. Біопсихосоціальна концепція хвороби. Теорії психосоматичних взаємовідношень: психоаналітична, нейрогуморальна, фізіологічна, кортико - вісцеральна. Механізми психологічного захисту особистості. Поняття адаптації та дезадаптації. Класифікація психосоматичних розладів. Непатологічні психосоматичні реакції: моторні, вісцеральні, сенсорні та ін. "Великі" психосоматичні захворювання. Принципи профілактики психосоматичних розладів. Масковані депресії. Визначення, розповсюдженість, гендерні особливості, клініка і діагностика, клінічні варіанти. Принципи надання допомоги хворим на масковані депресії. Вивчення даної теми передбачає обстеження хворих на артеріальну гіпертензію, мігрень, ревматоїдний артрит, пептичну виразку, виразковий коліт, астму методами фізикального обстеження, інтерпретацію лабораторних та інструментальних методів обстеження, та вміти диференціювати ці захворювання з вегетативними неврозами, конверсійною істерією, алекситимією.

Тема 11. Психологічні особливості хворих з соматичними захворюваннями

Пр11 "Психологічні особливості хворих з соматичними захворюваннями" (денна)

Психологічні зміни при захворюваннях серцево-судинної системи, бронхів та легень, травного тракту, нирок, при інфекційних захворюваннях, туберкульозі, СНІДу, ендокринних, психічних та нервових захворюваннях. Психологічні зміни у хворих жінок в гінекологічному стаціонарі. Психологічні особливості жінок у період вагітності та пологів. Психологічні особливості хворих в хірургічному стаціонарі в до - і післяопераційному періоді. Психологічні особливості хворих в стоматології, офтальмології, отоларингології, в онкології. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів ротової порожнини. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з демонстрацією клінічних проявів основних захворювань та синдромів) з подальшим обговоренням. Обстеження хворих у профільному відділенні (на відсутності карантинних обмежень) з подальшим обговоренням.

Тема 12. Психологічні аспекти девіантної поведінки.

Пр12 "Психологічні аспекти девіантної поведінки." (денна)

Психологічні аспекти залежності від психоактивних речовин, надцінні захоплення (гемблінг, Інтернет - залежність), залежності харчової поведінки. Психологічні особливості залежної особи в лікувальному процесі. Сімейні та соціальні відношення залежної особи, співзалежністю. Ознайомлення з роботою кабінету (сайту) та методикою замісної підтримувальної терапії (ЗПТ), кабінетом зменшення шкоди від ін'єкційного вживання психоактивних речовин Віртуальна симуляція (демонстрація тематичних відео та/або тематичних хворих, розв'язання клінічних задач).

Тема 13. Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, вмираючого пацієнта та евтаназії.

Пр13 "Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, вмираючого пацієнта та евтаназії." (денна)

Суїцидальна поведінка, профілактика і раннє розпізнавання суїцидальних тенденцій. Суїцид, мотиви і цілі. Різновиди суїцидальної поведінки: «протест», «уникнення», «заклик», «самопокарання», «відмова». Своєчасне виявлення суїцидальних думок та намірів. Роль соціальних служб, служба довіри. Особливості суїцидальної поведінки у хворих в онкології, на СНІД, при вроджених та набутих фізичних дефектах. Психологічні особливості суїцидальної поведінки при залежностях. Психологічні аспекти умирання та смерті. Евтаназія: за і проти. Допомога вмираючому хворому, як альтернатива евтаназії. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, роботу в профільному відділенні з хворими (при відсутності карантинних обмежень). роботу у симуляційному класі (опанування методикою кризового консультування).

Тема 14. Основи психогігієни. Основи психопрофілактики.

Пр14 "Основи психогігієни. Основи психопрофілактики." (денна)

Визначення понять «психогігієна», «психопрофілактика», первинна та вторинна психопрофілактика. Основні розділи психогігієни: вікова психогігієна, психогігієна праці і побуту, сім'ї і сексуального життя. Шляхи збереження і зміцнення психічного здоров'я. Принципи психопрофілактики праці, побуту, сім'ї і сексуальних відносин. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці нозопсихологічних проявів. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, віртуальну симуляцію (демонстрація тематичних відео, розв'язання клінічних задач).

Тема 15. Психологічне консультування. Реабілітація. Основи психотерапії.

Пр15 "Психологічне консультування. Реабілітація. Основи психотерапії." (денна)

Психологічне консультування, його принципи. Психологічна допомога у кризових періодах та психологічні особливості надання медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях. Реабілітація соціальна та професійна. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та інших осіб, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні. Адаптація та компенсація. Психотерапія як галузь медичної психології та медицини. Вивчення даної теми передбачає опанування основних сучасних методів психотерапії, методів та техніки проведення раціонального переконання, сугестії у стані бадьорості (навіювання), ауторелаксації. Принципи психотерапії. Непряма психотерапія, плацебо. Показання та протипоказання для проведення гіпносугестії, індивідуальної та групової раціональної психотерапії, методів психоаналітичної та психодинамічної психотерапії, аутопсихотерапії (аутотренінг та медитативні техніки), гештальт - терапії, нейро-лінгвістичного програмування, арт-терапії. Психотерапія в роботі лікаря-стоматолога. Психотерапевтична корекція відношення до хвороби. Особливості психотерапії та соціально-психологічної реабілітації хворих з ураженням ротової порожнини. Віртуальна симуляція (опанування методикою кризового консультування, першої психологічної допомоги в умовах бойових дій, жертвам насильства, вимушеним переселенцям, потерпілим від техногенних катастроф).

Тема 16. Посттравматичний стресовий розлад (ПСТР) як відстрочена реакція на стрес.

Пр16 "Посттравматичний стресовий розлад (ПСТР) як відстрочена реакція на стрес." (денна)

Стрес, травматичний стрес та посттравматичний стресовий розлад. Нозологічні одиниці МКХ-10, пов'язані із травматичним стресом. Епідеміологія ПСТР та його діагностичні критерії (симптоми уникнення, флешбеки), клініка, основи лікування. Теоретичні моделі ПСТР. Особливості посттравматичного стресу у дітей. Особливості психічних процесів і станів при ПСТР. Індивідуальні особливості переживання ПСТР. ПСТР і внутрішні конфлікти. Робота механізмів психологічного захисту (дисоціація). Технології психологічної допомоги в ситуації ПСТР. Робота у симуляційному класі (опанування методикою кризового консультування, першої психологічної допомоги в умовах бойових дій, жертвам насильства, потерпілим від стихійних лих та техногенних катастроф). Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, при відсутності карантинних обмежень робота в профільному відділенні з хворими.

Тема 17. Виконання практичних навичок і маніпуляцій

Пр17 "Виконання практичних навичок і маніпуляцій. Комп'ютерне тестування." (денна)

Виконання практичних навичок і маніпуляцій. Методи психологічного дослідження (спостереження, самоспостереження, спрямованої психологічної бесіди), психодіагностичних методик, обстеження пацієнтів з порушеннями мови, свідомості, інтелекту, методика кризового консультування, методика надання першої психологічної допомоги в умовах бойових дій, жертвам насильства, потерпілим від стихійних лих та техногенних катастроф

Тема 18. Дифзалік. Комп'ютерне тестування.

Пр18 "Дифзалік." (денна)

Контроль засвоєння теоретичного матеріалу.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Кейс-орієнтоване навчання
МН2	Командно-орієнтоване навчання (TBL)
МН3	Навчання на основі досліджень (RBL)
МН4	Практикоорієнтоване навчання
МН5	Самостійне навчання
МН6	Електронне навчання

Викладання дисципліни відбувається із застосуванням сучасних методів навчання (CBL, TBL, RBL), які сприяють не тільки розвитку фахових здібностей, а й стимулюють до творчої і наукової діяльності та спрямовані на підготовку практикоорієнтованих спеціалістів.

Набуття студентами soft skills здійснюється протягом усього періоду вивчення дисципліни. Здатність до аналітичного та критичного мислення, роботі в команді, наполегливість формується під час командно-, практико- та кейс-орієнтованого навчання, знання та розуміння предметної області здобувається протягом лекцій, самонавчання. Електронне навчання стимулює здатність до використання інформаційних технологій. навчання на основі досліджень спонукає до розвитку визначеності та наполегливості щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Розбір клінічних кейсів
НД2	Електронне навчання у системах (MIX.sumdu.edu.ua, OCW.sumdu.edu.ua)
НД3	Самонавчання
НД4	Підготовка мультимедійних презентацій
НД5	Виконання групового практичного завдання
НД6	Робота з підручниками та релевантними інформаційними джерелами
НД7	Індивідуальний дослідницький проєкт
НД8	Практична робота з пацієнтом в профільних відділеннях

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
------------	---	------------------------------------

Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$164 \leq RD < 169$
В загальному правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$140 \leq RD < 163$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$127 \leq RD < 139$
Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 126$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$70 \leq RD < 119$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 69$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Взаємооцінювання (peer assessment)	Партнерська взаємодія, спрямована на покращення результатів навчальної діяльності за рахунок порівняння власного поточного рівня успішності із попередніми показниками. Забезпечує можливість аналізу власної освітньої діяльності	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Корегування спільно зі здобувачами підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання
МФО2 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань	У настановах розкриваються методи педагогічного контролю за професійною діяльністю здобувачів. Ефективність визначається дотриманням усіх етапів виконання практичних завдань. Результативністю сформованості необхідних практичних умінь і навичок залежить від рівня сформованості практичної компетентності.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	консультування студентів у процесі інтерпретації результатів обстеження пацієнтів
МФО3 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу пропонується визначати оцінку як показник досягнень навчальної діяльності здобувачів

МФО4 Розв'язування клінічних кейсів	Кейс-метод дозволяє розкрити та сформулювати необхідні для подальшої трудової діяльності якості та здібності студентів-медиків, формує клінічне мислення, аналітичні здібності, самостійність у прийнятті рішення, комунікативність, навички роботи з достатньо великим об'ємом інформації.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Оцінка здібності студента до клінічного мислення, обґрунтування своїх рішень, чітко висловлювати свої думки, визначення рівня теоретичної підготовки, що відображається у відповідній оцінці
МФО5 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із кожної теми навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити засвоєння навчального матеріалу із кожної тематики.	Протягом всього періоду вивчення дисципліни	Студент має надати 60% правильних відповідей
МФО6 Оцінювання рівня теоретичної підготовки	Формує навички самостійної діяльності у студентів, спонукає до прагнення спонукає до пошукового пізнання. Стимулює студентів до роботи з необхідною літературою, переводить процес навчання з рівня пасивного поглинання інформації на рівень активної її перетворення	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Проводиться на кожному занятті і результат виконання НД впливає на комплексну оцінку практичного заняття лекс ну оцінку з а практичн е заняття
МФО7 Захист індивідуального дослідницького проєкту (заохочувальна діяльність, додаткові бали)	Студенти, які залучені до дослідницької діяльності, мають можливість презентувати результати власних досліджень на конференціях, конкурсах студентських наукових робіт тощо	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Здобувачу надаються додаткові і заохочувальні бали (5-10) до загальної кількості балів сумарно не більше 200 і б а л і в , сумарно не більше 200 балів

МФО8 Захист мультимедійних презентацій	Самостійна робота сприяє формуванню наукового світогляду, працелюбства, працездатності, ініціативи тощо	Протягом всього періоду вивчення дисципліни	визначення рівня Визначення рівня теоретичної підготовки, що відображається у відповідній оцінці
---	---	---	--

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Загальний бал за поточну успішність (усне опитування, розв'язування клінічних кейсів, поточне тестування, оцінювання письмових робіт, перевірка результатів експериментально-психологічного дослідження).	Включає в себе усне опитування, інтерпретацію лабораторних та інструментальних методів обстеження, вирішення клінічних індивідуальних та групових кейсів, поточне тестування	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Проводиться на кожному занятті результат виконання НД впливає на комплексну оцінку за практичне заняття
МСО2 Мультимедійна презентація (підготовка, захист)	Підготовка презентації передбачає продемонстрацію вміння працювати з медичної літературою. Передбачений захист іпроект, коли студент має надати відповіді на питання щодо його роботи	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Максимально 10 балів
МСО3 Підсумкове тестування	Метод ефективною перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити результати навчання протягом циклу та визначити рівень знань по завершенню дисципліни	Підсумкове комп'ютерне тестування по завершенню курсу (10 балів)	Є допуском до складання заліку

МСО4 Складання практично-орієнтованого диференційованого заліку	До складання заліку допускаються здобувачі, які успішно засвоїли матеріал з дисципліни	На останньому занятті з дисципліни	Здобувач може отримати 80 балів за диф.залік. Мінімальна кількість балів, яку має отримати студент -48 балів
--	--	---	--

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення		200 балів	
МСО1. Загальний бал за поточну успішність (усне опитування, розв'язування клінічних кейсів, поточне тестування, оцінювання письмових робіт, перевірка результатів експериментально-психологічного дослідження).		100	
		100	Ні
МСО2. Мультимедійна презентація (підготовка, захист)		10	
		10	Ні
МСО3. Підсумкове тестування		10	
		10	Ні
МСО4. Складання практично-орієнтованого диференційованого заліку		80	
		80	Ні

Оцінка з дисципліни, визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність (не менше 72) та балів за підсумковий модульний контроль (не менше 48). Кількість балів за поточну діяльність вираховується за формулою $100 \times \text{середнє арифметичне успішності студента у 4 бальній системі оцінювання} / 5$. За захист мультимедійної презентації студент максимально може отримати 10 бали, мінімально необхідний бал 6. За підсумкове тестування максимально отримує 10 балів, мінімально - 6. Студент допускається до заліку за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше 72 балів: 60 балів під час практичних занять, 6 бали за захист презентації та 6 балів за підсумкове тестування. Підсумковий модульний контроль проводиться наприкінці навчального семестру у формі письмового заліку, при цьому оцінці «5» відповідає 80 балів, «4» - 64 бали, «3» - 48 балів, «2» - 0 балів. Заохочувальні бали додаються до оцінки з дисципліни за виконання індивідуального дослідницького проекту (захист студентської наукової роботи – 10 балів, виступ на конференції, стендова доповідь, тези доповідей – 5 балів). Загальний бал з дисципліни не може перевищувати 200. Передбачена можливість

перезарахування балів, отриманих за системою неформальної освіти відповідно до Положення.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди, атлас для експериментально-психологічного дослідження людини, психометричні шкали
ЗН2	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи.
ЗН3	Медичні споруди/приміщення та обладнання (КНП СОР "Сумський обласний клінічний центр соціально-небезпечних захворювань").
ЗН4	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки, ноутбуки, тощо)
ЗН5	Програмне забезпечення (практичні кейси, демонстрація віртуальних пацієнтів, тестування на платформі змішаного навчання MIX, Google classroom, проведення практичних занять через електронні системи Google Meet, Zoom)

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Мудренко І.Г. Клінічна суїцидологія : посібник / підручник / за ред. Л. М. Юр'євої, Н. О. Марути, І. В. Лінського. Харків : Видавець Строков Д.В., 2020. 302 с.
2	Methodical instructions for practical classes and independent work on the course «Medical Psychology (in questions and answers)» / compiled by I. G. Mudrenko, O. I. Matlay. – Sumy : Sumy State University, 2021. – 70 p.
3	Суїцидологія : конспект лекцій / укладач І. Г. Мудренко. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 76 с.
Допоміжна література	
1	Тимофієва М.П. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних закладів освіти України / Тимофієва М.П., Борисюк А.С., Павлюк О.І. – Чернівці, 2019. – 100 с.
2	Мудренко І. Г. Суїцидальна поведінка у хворих із деменціями : автореф. дис. ... д-ра мед. наук : 14.01.16. Харків, 2020. - 40 с.
3	Тимофієва М.П. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних закладів освіти України / Тимофієва М.П., Борисюк А.С., Павлюк О.І. – Чернівці, 2019. – 100 с.
4	Методичні вказівки з курсу «Медична психологія (в запитаннях і відповідях)» укладач І. Г. Мудренко. – Суми : СумДУ, 2018.- 98 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/23492

2	http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/23491
3	https://uvnnpn.com.ua
4	https://eumj.med.sumdu.edu.ua/index.php/journal
5	https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/issue/view/19
6	https://www.cambridge.org/core/journals/european-psychiatry
7	https://periodicals.karazin.ua/pnmp